

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DYREHAVEN

Billeder af Sigvart Werner.

R

UDGIVET AF
DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING
I FRIMODTS FORLAG
1928

D Y R E H A V E N

HALVHUNDREDE BILLEDER AF SIGVART WERNER

MED INDLEDNING AF JOHANNES V. JENSEN

Omslag og Vignetter af Kr. Kongsted

ANDET OPLAG

UDGIVET AF DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING

J. FRIMODTS FORLAG (J. & E. H. FRIMODT) · KØBENHAVN

MCMXXVIII

Copyright
by J. Frimodts Forlag, Copenhagen.
Cliebés and printing by Egonot H. Peterzen,
Royal printer, Copenhagen.
All rights reserved.

DYREHAVEN

JOHANNES V. JENSEN: DYREHAVEN

ALLEREDE Navnet er af en egen skøn fornem Klang, en Skov der er en Have og hvori Hjortene gaar fredet, det leder Tanken hen paa Paradiset; historisk ligger der en Arv deri fra Landets Stortid, Enevælden, de gamle Jagtherrer, der havde Magt til at holde hele Skove med Vildt for deres egen personlige Fornøjelse. Som Skov bevarer Dyrehaven endnu et Præg, der kan give en Forestilling om den gamle danske Oldtidsskov, hvori det germanske Naturel bunder, saa sandt som Ask Ygdrasil er et Skovsymbol og vore Forfædres dybsindigste og frodigste Myte; alt tilsammen er overgivet Nutiden og lagt paa en enestaaende Plads, ud til Øresund, hvor Verdensfærdselen gaar igennem, og Sveriges Kyst rejser sig i Synskredsen med Bredde, Afstand og dog den kendte Verdens Fortrolighed, mens paa samme Kyst og i det nærmeste Naboskab en stor moderne By hviler under sin Kulrøg; jeg ved ikke noget smukkere Eksempel paa, at gammel fornem fredet Natur og saa en Storby ligger hinandens Arme saa nær.

Nærmer man sig Dyrehaven fra Land, f. Eks. paa Cycle oppe fra Bispebjerg med Udsigt over sjællandsk aabent Bondelandskab, som langsomt skraaner mod Nord, øjner man allerede en lang lukket Skovprofil, der afslutter Synskredsen i Vest-Øst, det er Ermelunden, *Skoven*, der ligger og drager i Landet med sin kuplede Mur, som Skoven altid har draget og gør det endnu; hver Søndag kan man blande sig mellem Hundreder, der søger den Vej ud af Byen paa Cycle og ad mange andre Veje Nord paa mod Skoven.

Men ser man Dyrehaven ude fra Sundet, fra en Damper paa Vej ind fra Helsingør til København, har man det uforlignelige stilfulde Indblik til Eremitagesletten med Slottets Profil hævet i Midten og paa begge Sider af den aabne Plads flankerende Skovkupler, en Port ind til Sjælland, til Danmark og Danmarks Historie! Som Pejlingerne forskyder sig derinde paa Kysten, idet man sejler ned forbi, saadan er Øens Rytme, saadan drejer Sjælland sig og lader sig se — ingen Indsejling til en Hovedstad kunde være ædlere end den.

Om den gamle danske Skov, hvor vore Forfædre drev Jagt, minder Dyrehaven med dens halvtamme Daadyr kun betinget, det er næppe nogen „Skov“ i den Forstand, snarere en landskabelig Præsenterbakke med saa og saa mange magelige, fuldkommen forkælede Eksemplarer af Hjorteslægten paa, kunstig

holdt i Live; til Gengæld fører Dyrehaven Tanken endnu længere tilbage til den uberørte Natur, hvor der bestaar en vis Ligevægt mellem Mennesket og Dyrene, Park- og Slettelandskaberne i Afrika, og for at gaa endnu længere tilbage til hvad man med Sandsynlighed kan forestille sig — Nordeuropas Urskove før Istiden med en frit levende Dyreverden, her ganske vist henvist til sin egen temmelig ufredelige Husholdning, men fordelt paa en lignende Maade, flokkevis paa aabne Sletter og med Tilhold i nær tilgrænsende Skovøer — det er denne arkadiske Rolighed, en Hvilen i løsgaaende Grupper, der giver Dyrehaven som Dyrepark dens Charme. Ulven mangler — men for en passende Ligevægt i Drøvtyggernes Kaar er der sørget; gaa forbi Strøgbutikerne inde i København og se de smukke, slanke Raadyr hængt op paa Fortovet uden for Viktualiehandlerne med en Jernkrog gennem Underkæben og Bughulen udspilet med Pinde — Idyllen har sin Revers, nu som dengang.

Tamt eller vildt, Dyrene er smukke, de har fulgt os paa vor Vej mod Civilisationen, næret os med deres Kød og klædt os med deres Skind, Begreber om Gratie og værgeløs Forfinelse laaner vi Billede til fra Hjortes og Hinders Verden, et af de skønneste danske Digte har Hjorten i sit Navn og som Ledemotiv; smukt er det derfor, at Kulturen levner dem et Fristed og tager dem med som et Minde om en svunden Ungdom i Slægten. Man kan hvad Dag man vil tage ud og se Kronhjorten hvile sig under en Eg med det duvende Gevir blandet sammen med Træets Skygge, flappende med Ørerne mod Fluerne, eller alle Daa-dyrene har lagt sig til Ro i Eftermiddagssolen paa Sletten, som et grønt Tæppe indvirket med Guld og Figurer i varme lysegraa Toner med Gevirene tegnet ovenover.

De smaa Kid er spættede og blommede i Skindet og minder om Solpletterne under Løvet, der allesammen bliver runde, Beskyttelsesligheden i Naturen, der mærker Hjortens Unger med Solbilleder, for at de skal være fredet. *Fawn* kalder Englænderne Hjortekiddet med et Ord, der lyder som Navnet paa de klassiske Skovguder, og Kiddene ligner smaa Fauner, naar de overgivent spjætter omkring med kløftede Fødder og Pans lange Øren, Pan er ikke død endnu, saalænge Dyrehaven faar Lov til at bestaa.

Foruden Hjortene har Dyrehaven en Rest af Danmarks gamle Fuglefauna, desværre sparsom nu over hele Landet. Ørnen hørte til sammen med de store Træer, Storcken burde ruge i de gamle Ege, som den engang har gjort, Ravnene vilde give Skoven noget af dens Urmæle tilbage, hvis den fandtes, nu er der ikke andre Ravnene end de symbolske ved Friluftsteatret; men de smaa Sangfugle er der endnu, Finken faar hvert Foraar de genlydende Haller mellem Bøgene til at tone som Kirkehvelvinger med sin glade Vrinsken, her er fuldt af Solsorter, Spætter, der frembringer den om en Trommehvirvel eller om pneumatiske Mejsler mindende Lyd ved at hakke mod hule Træstammer, en Høg kan man nu og da faa at se over Trætoppene, og

Gøgen kukker i Dyrehaven mere skjult og hemmelighedsfuldt end noget andet Steds, gemt i rungende Skovdybder eller mellem Ulvedalenes Kløfter, hvor Ekko spøger som et Spejlkabinet af Lyd, saa Ingen ved, hvor mange Gøge der er, og man til sidst føler ganske som de Gamle, der troede, at det var Kobolder, der legede Skjul i Skoven og raabte til hinanden. Naar man er heldig, kan man ogsaa faa Egernet at se, den lille røde Mand, i Kamp eller Leg med Raagerne oppe i Trætoppene, og det er nok værd at se.

Den mest nærliggende Tiltrækning ved Dyrehaven er jo selve Træerne, dens Rigdom paa store majestætiske Bøge og gamle Mammut-Ege, en Vælde og Frodighed, som man ikke ser noget andet Steds. Bøgene har tidlig imponeret, er trængt ind i Bevidstheden næsten som et Synonym paa Danskhed, desværre indtil Overmættelse og forbunden med en vis Sødlighed, et literært Vomitiv; Bøgene som store, altid lige friske Naturfænomener har ingen Skyld heri. Man kan vist gaa ud fra, at de, der læser de gængse Superlativer paa den danske Bøg, næppe nogen Sinde har set den uden netop i en Taage af daarlig Lektüre.

Det samme gælder i Kunsten. Det er her, som om det mest typiske, grunddanske Motiv næsten hører Fortiden til, de Gamle forstod at male Bøgeskoven og havde den enkle naive Opfattelse af Naturen, der hører til for at gøre det; den moderne Kunst, som nu gaar i Spidsen, eller selv proklamerer, at den gaar i Spidsen, lader Opgaven ligge, af Skræk for at være banal, ogsaa ligefrem for at undgaa noget saa farligt som det *nationale*. Men det ligger nu en Gang i Tiden, at søge det Søjte, at lægge sig selv uovervindelige Vanskeligheder i Vejen paa Jagt efter det Sære, i Stedet for let og genialt at vende tilbage til det, der *er*, vor Natur, ganske som den er, og som den altid har været. At generhverve Blikket for det mest nærliggende er dog den Vej ad hvilken Kunsten altid har fornyet sig. — Om en Fornyelse inden for Literaturen . . . . . ja saalænge man har Træerne selv, er det saa ikke egentlig dem, det kommer an paa? Hver Mand tage i Skoven og se i dem, hvad han kan se! Næst efter en Kvinde gives der ikke større Behag end de udsprungne Bøge.

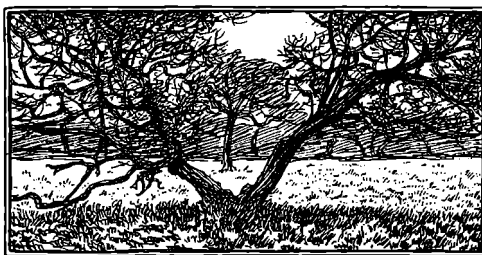
Dyrehavens anden særlige Tiltrækning er Eremitagesletten, det store Stykke aabent Land, der ligger hen som Græsgange og bugter sig i Bakker og Dale, med lange skønne rolige Kurver som en typisk Prøve paa Agerlandet Danmarks Jord. Den har Karakter af Lysning i en Skov, med den Overraskelse og Udvidelse af Sindet der følger med pludselig at staa foran aabne Udsigter, oven i Købet i Nærheden af en Kyst, som næsten altid paa de danske Øer, med et blaat roligt Sund i Baggrunden, og det er ikke tilfældigt, alle danske Agre er begyndt som Lysninger, man ryddede i Skoven; vi har i Dyrehaven noget af en gammel Landskabstype bevaret, Skoven og Torpet, og det ved man jo ogsaa, at Eremitagesletten oprindeligt laa som Marker til en Landsby, der blev nedlagt af en af Enevoldskongerne og hvoraf Sporene endnu ses i Nærheden af Eremitagen.

Om Sommeren, naar Hestene vader ud til den lille Ø i Hjortekæret og staar og skygger sig under Poperne der, har man for Øje et Billede fra Oldtid og Middelalder, det gamle danske Hyrdeliv i Tider, hvor Kvæget betød Rigdom, og Agerbruget endnu kun var et Hjælpeerhverv. Fuldkommen som en organisk Selvfølge krones Sletten i Midten af det lille Jagtslot, som vor Historie løber sammen i Enevælden, det fineste Stykke Arkitektur og med den paa en Gang jævne og luftigste Beliggenhed i Verden.

Minderne om Enevælden, der er spredt ud over Sjælland i Københavns Omegn, tilspidser sig her, man synes næsten, man kan se de smaa overblonde Herrer, der alle lignede hinanden, saa at man blander fire-fem af dem haabløst sammen, alle med hvide Øjenfrynser over himmelblaa Øjne, oldenburgske krogede Næser, smækre i Figuren, den samme Mand, hvad Navnetræk han saa efterlod paa Landets Milepæle, en „Hanspurv“, som man i England kaldte en af dem, smaa fikse finblodede Monarker, med megen Kælenskab overleveret fra dejlige Mødre — man træffer ikke sjældent Efterkommere inde i København af dem den Dag i Dag, aldeles jævne Borgerfolk uden Spor af Enevælde i Holdningen, men med det umiskendelige oldenburgske Blik brygget sammen af hvide Øjenfrynser og en Sø af blaat underneden. I gamle Bondeslægter kan man træffe den samme skære Kompleksion af Hvidt, Rosa og Blaat, Pastellens, Rokokoens Farver, men til at begynde med kom Oldenburgerne jo ogsaa, som al gammel Adel, af Storbønder.

Bortset fra deres allerhøjeste Plads i Statskalenderen, som Tiden retfærdiggjorde, og som sandelig ikke skal tages fra dem bagefter heller, hverken for en republikansk eller biologisk Betragtning, for Konger var de, har de overleveret en fin sødmefuld Duft, hemmelig Elskov, et Sværmeri i Skovene uden for København, langt, langt borte den Gang i Karossernes og de tunge Ridedyrs Tid: Eremitagens Fryd — det er den skønne højt raffinerede og naive Rosenalder, der endnu spøger i og omkring Dyrehaven. Minder af flygtig vemodig Art, men lige saa værdifulde som de øvrige massive historiske Traditioner, vi holder i Ære.

Hvid Kronbjort. Racen indført fra Württemberg af Chr. VI

Tidlig Foraarsdag ved Schimmelmanns Vildthus

Islagt Skovsø ved Schimmelmans Vildtbus

Ved Foderbænken i Duschbad Mose

Decembertaage. Kronvildt ved Duschbad Mose

Solstreif over Ellemosen

Hulvejen gennem Ulvedalene

Morgenstemning ved Hjortekildeegen

300-aarig Bøg ved den slesvigske Sten

Oversvømmelse ved Foraarstid

Klar Foraarsdag ved Fuglesangssøen

Daadyr ved andet Tøjreslag

Efter Snestormen. Ved Fuglesangssøen

Det gamle Peter Lips Hus

Varm Sommerdag. Motiv fra første Tøjreslag

Højskov ved Fuglesangssøen

Ædelgraner i Langens Plantage

Vilde Swaner ved Fuglesangsøen

Kronhind med Kid

Tvekamp mellem Eg og Bøg

Ege i Fortunens Indelukke

Morgenstemning ved Skovrødergaarden

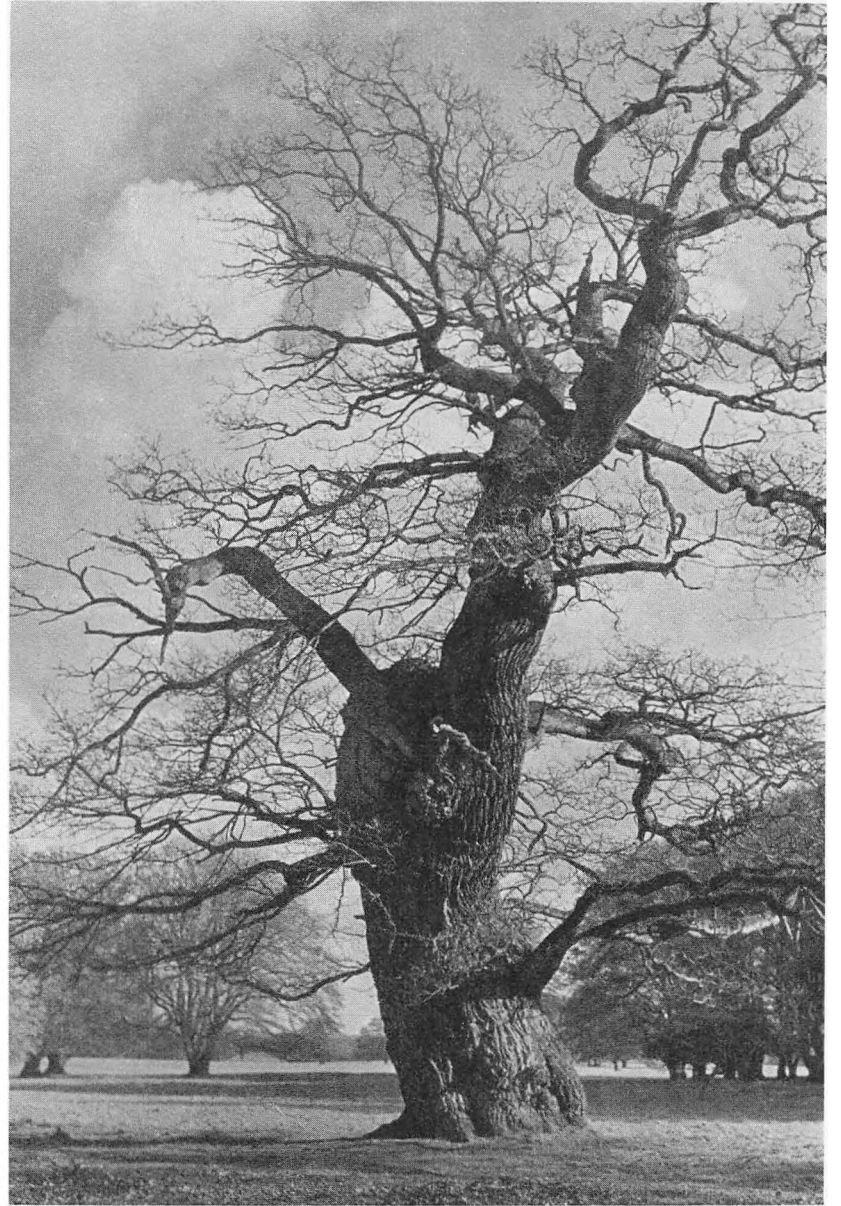

Stille Sommerdag ved Klampenborg Park

Ørnekuls-Egen

Vaupells Eg

Egetræer ved Løvspringstid

Køer ved Springforbi

Vildmosebjorten

Midsommerdag. Gamle Bøge ved den slesvigske Sten

Højsommer paa Eremitagesletten

Vinterdag paa Eremitagesletten

Drivende Skyer over Eremitagesletten

Sommerdag ved Hjortekæret

Aftenstemning ved Hjortekæret

Gamle Ege ved Taarbæk Kapel

Kæmpegen ved Trepilelaagen

De lyse Nætter. Hvidtjørne ved Springforbi

Morgenstemning i Bøllemosen

Gruppe af Ege ved Eremitagen

Kæmpehøje ved Eremitagen

Udgaaet Hvidtjørn ved Springforbi

Vadested i Tjørneskoven

Bøgebakken ved Raadvad

Morgensol i Højskoven

Blomstrende Hvidtjørn

Mølleaaen tæt ved Strandmøllen

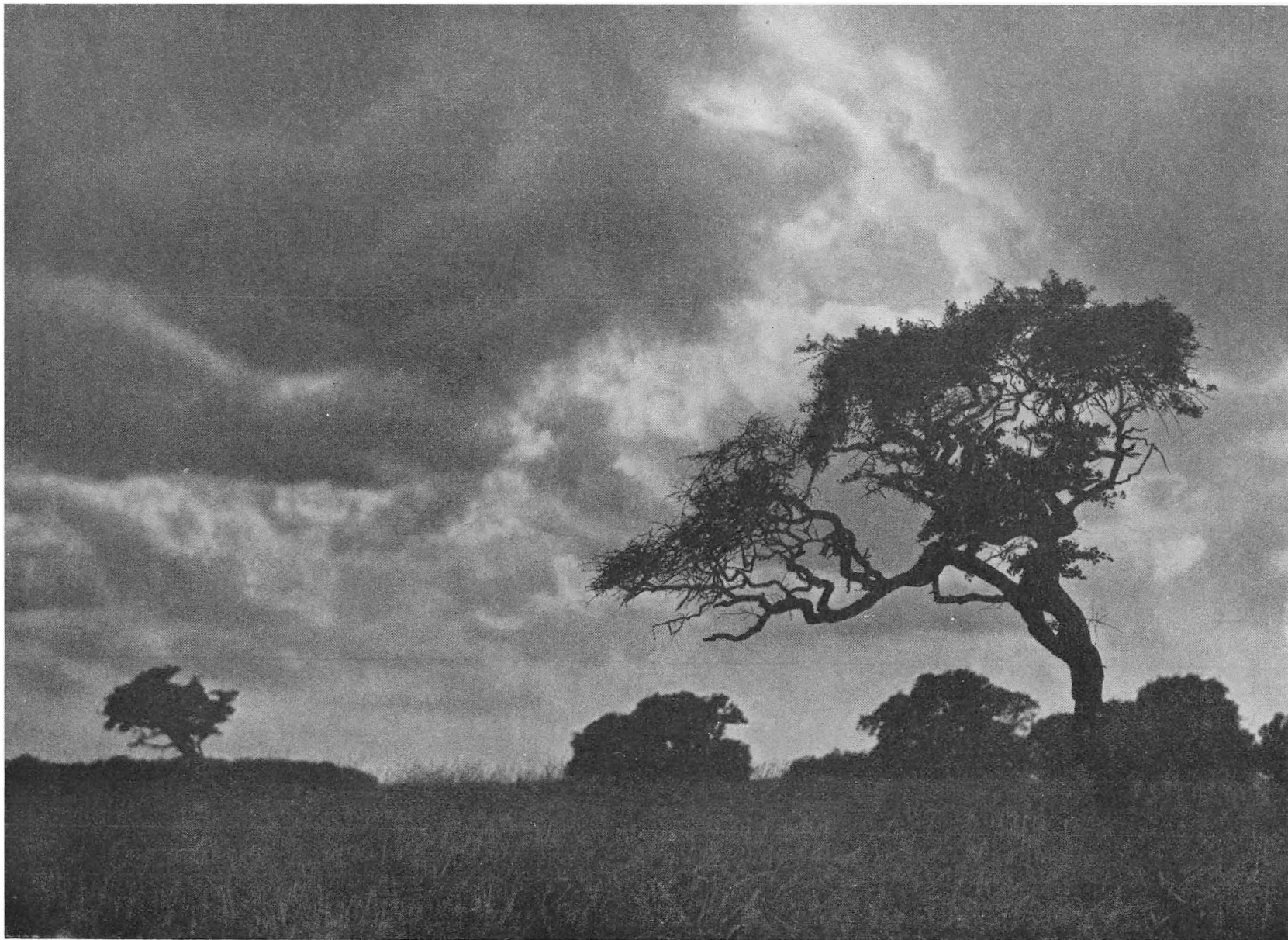

Birkelunden ved Nærum

Morgendug og Spindelvæv

Uvej over Eremitagesletten

